

M E S E Č N I L I S T O O B Č I N E Š O Š T A N J

JANUAR

PRILOGA
LIST – KULTURA

PROTI SOSEŽIGU V TEŠ
str. 5

IGRALA JE ZARJA **str. 10**

INTERVJU –
DRAGICA ZEP
str. 14

ISSN 1581-8373

9 770158 183733

Poštnina
plačana pri
pošti 3325
Šoštanj

LETO XXIV
ŠT. 1
30. JANUAR 2020
3€

**REVIJA ZA KULTURNA
IN DRUGA VPRAŠANJA
OBČINE ŠOŠTANJ IN ŠIRŠE**

Izdaja
Zavod za kulturo Šoštanj,
Trg svobode 12, 3325 Šoštanj,
zanj Kajetan Čop, direktor.
Izdajanje Lista finančno omogoča
Občina Šoštanj, zanjo Darko Menih,
župan.

Odgovorni urednik
Jože Volk

Vodenje redakcije
mag. Milojka B. Kompnej

Jezikovni pregled
Jože Volk

Oblikovanje, prelom strani
Media Center, Marko Gorjup s. p.

Tisk
Grafika Gracer d. o. o.

Naklada
600 izvodov

**Kritične pripombe na vsebino ali obliko
Lista bodo dosegle svoj namen
le, če jih boste posredovali s kratkim
sporočilom na e-naslov
list.revija@gmail.com.**

Vse sodelavce prosimo, da prispevke
za **LIST št. 2/2020** pošljete najkasneje
do 14. februarja 2020 na elektronski
naslov list.revija@gmail.com.

Foto naslovnice – Dejan Tonkli

KAZALO

Namesto uvodnika	4
Naša občina	5
Iz zgodovine	7
Dogodki in ljudje	10
Intervju	14
Cerkev	15
Vrtec	17
Razvedrilo	19

NAROČILNICA

Naročam revijo List do pisnega preklica

Ime in priimek

Naslov (ulica in kraj)

E-naslov ali telefon

Podpis

Naročilnico pošljite po navadni pošti na naslov:
Zavod za kulturo Šoštanj, Trg svobode 12, 3325 Šoštanj ali
na e-naslov: list.revija@gmail.com.

Cena letne naročnine (11 števil) je 20 €, cena posamezne številke pa 3 €.

ZVRST	KDAJ	KAJ	KJE	VABI VAS
RAZSTAVA	februar 2020	Prestreljene sanje	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
RAZSTAVA	februar 2020	Kajuhovo dopisovanje z njegovo družino	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
RAZSTAVA	februar 2020	Kje je doma Zima	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
SEJEM	ponedeljek, 3. 2., 10.00–18.00	Knjižni sejem	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
BRANJE	sreda, 5. 2., 17.00	Bralni klub – Čas za knjigo	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
PRAVLJICE	četrtek, 6. 2., 17.00	Pravljica meditacija za otroke z Janjo in medvedkom Tapkom	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
SLOVESNOST	četrtek, 6. 2., 19.00	Osrednja slovesnost ob Prešernovem dnevu, Folklorno društvo Oglar z gosti	Kulturni dom Šoštanj	Zavod za kulturo Šoštanj
PLANINSTVO	sobota, 8. 2.	Turnosmučarski izlet na Boskovec (1587 m) in Smrekovec (1577 m)	Boskovec in Smrekovec	Planinsko društvo Šoštanj
PREDSTAVITEV	sobota, 8. 2., 9.00–14.00	Dan odprtih vrat Vile Mayer (ob slovenskem kulturnem prazniku)	Vila Mayer	Vila Mayer
MUZEJ	sobota, 8. 2., 12.00	Prešernov dan, slovenski kulturni praznik – odprtje razstave panjskih končnic	Muzej usnjarstva na Slovenskem, Šoštanj, enota Muzeja Velenje	Muzej usnjarstva na Slovenskem, Šoštanj, enota Muzeja Velenje
POTOPIŠ	torek, 11. 2., 18.30	Matjaž Šalej: Tanganjika + Zanzibar = Tanzanija, 14 dni Afrike, ki prepriča	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
PLANINSTVO	sreda, 12. 2.	2. planinski večer: Potopis	Vila Lučka Šoštanj	Planinsko društvo Šoštanj
ZDRAVJE	sreda, 12. 2., 9.00–10.30	Brezplačno merjenje krvnega tlaka, pritiska	Kavarna na trgu	Društvo Harmonija Šoštanj In VGC Planet generacij
RAZSTAVA	sreda, 12. 2., 19.00	Srečnolonce – Danijela Lončar	Mestna galerija Šoštanj	Zavod za kulturo Šoštanj
PRAVLJICE	četrtek, 13. 2., 17.00	Ura pravljic v angleškem jeziku	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
GLEDALIŠČE	sreda, 14. 2., 19.00	Swingerji – Repoter Milan	Kulturni dom Šoštanj	Zavod za kulturo Šoštanj
PLANINSTVO	sobota, 15. 2.	Pohod po Šilijevih vlakah na Smrekovec (1577 m)	Smrekovec	Planinsko društvo Šoštanj
KONCERT	nedelja, 16. 2., 17.00	Valentinov koncert MePZ Skorno	Kulturni dom Šoštanj	Mešani pevski zbor Skorno
GLEDALIŠČE	sreda, 19. 2., 19.00	Abonma – O mrtvih samo dobro	Kulturni dom Šoštanj	Zavod za kulturo Šoštanj in Šentjakobsko gledališče
PRAVLJICE	četrtek, 20. 2., 17.00	Pravljica joga	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
BRANJE	petek, 21. 2., 18.00	Branje v spomin Karla Destovnika - Kajuha	Pri Žlebniku	Šaleško literarno društvo Hotenja in Zavod za kulturo Šoštanj
PLANINSTVO	sobota, 22. 2.	Pohod po Gaberški poti	Gaberke	Planinsko društvo Šoštanj
PUST	sobota, 22. 2., 15.00	67. mednarodni Karneval pust šoštanjski	Od Gorenja IPC (Patrija do bencinskega servisa)	Turistično olepševalno društvo Šoštanj
PUST	sobota, 22. 2., po karnevalu	Velika maškarada z nagradami za najboljše maske (nagr. sklad 1500 €)	Športna dvorana Šoštanj	Turistično olepševalno društvo Šoštanj
PREDSTAVITEV	sobota, 24. 2., 18.00	Predstavitve romana o pesniku Karlu Destovniku - Kajuhu, Prestreljene sanje, avtorja Vlada Vrbiča	Kulturni dom Šoštanj	Občina Šoštanj
PUST	sreda, 26. 2., 16.00	Pokop pusta na pepelnici v Paki	Na krivem mostu v Paki	Turistično olepševalno društvo Šoštanj
FILM	četrtek, 27. 2., 17.00	Filmoljubci beremo filme	Mestna knjižnica Šoštanj	Mestna knjižnica Šoštanj
MUZEJ	četrtek, 27. 2., 18.00	Klepert pod Pustim gradom – Ivan Ivč Kotnik	Muzej usnjarstva na Slovenskem, Šoštanj, enota Muzeja Velenje	Muzej usnjarstva na Slovenskem, Šoštanj, enota Muzeja Velenje
GLEDALIŠČE	sobota, 29. 2., 19.00	Zbeži od žene – komedija	Kulturni dom Šoštanj	KUD Lepa Njiva

Šport

Kultura in umetnost

Splošno

Napovednik prireditve je objavljen v reviji List, v časopisu Naš čas in na spletnem portalu Šoštanj.info (<http://www.sostanj.info>).

Podatke o prireditvah pošljite na elektronski naslov: prireditve@sostanj.net

Zavod za kulturo Šoštanj

Šoštanj.info
<http://www.sostanj.info>

MUZEJ
usnjarstva
na slovenskem

KNJIŽNICA
ŠOŠTANJ

VILA MAYER
Šoštanj

OBČINA ŠOŠTANJ

NAMESTO UVODNIKA

Moj pogled v leto, ki ga že listamo

Po prvem in več kot 20-letnem obdobju kreiranja in urednikovanja Lista Gaberčana Petra Rezmana, sedaj že zelo uveljavljenega pisatelja, je vlogo urednika prevzel Jože Volk, prof. slovenistike iz Metlec pri Šoštanju (koncem leta 2019 se je z družino preselil v svoj novi dom v Velenje), ki List ureja od oktobra leta 2018 v sodelovanju z urednico mag. Milojko B. Komprij ter v okviru Zavoda za kulturo Šoštanj, katerega direktor je šoštanjski kulturnik Kajetan Čop.

List izhaja ob finančni podpori Občine Šoštanj že domala četrto stoletja, z vmesnimi pretesni predvsem finančne narave je revija za kulturna in druga vprašanja v okolju občine Šoštanj in širše. List pa je tudi samostojni časopis – informator, ki obvešča občane na področju občine Šoštanj o aktualnem dogajanju. Kot mesečnik ne more zagotavljati povsem ažurnih informacij, zato pa je odsev osrednjih dogodkov in zrcalo podobe kraja, krajevnih skupnosti in mesta Šoštanja, obenem pa občasno s pogovori izpostavlja posebne ljudi, angažirane občane, kulturnike in prostovoljce, ki so za našo skupnost posebno zanimivi. Ekipa na čelu z izdajateljem, ki ustvarja to tiskano edicijo, vseskozi išče primerne oblike in materialne možnosti, da bi List zadovoljeval potrebe tega medijskega in kulturnega prostora, hkrati pa bralce, in do neke mere služil občinskim institucijam, društvom ter strokovnim sredinam. S poudarkom na kulturnem ozaveščanju in kot retrovizor dogajanja na Šoštanjskem ter delno tudi v Šaleški dolini želi zadovoljevati najnujnejše tovrstne potrebe in biti všečen, profesionalen tudi v teh za tiskane medije težavnih obdobjih. Ekipa ustvarjalcev se ob tem zaveda, da mora do družbe in zakonodaje izpolnjevati vsaj minimalne standarde, da lahko izhaja kot izziv za demokratične procese in kulturno krajino osrčja naše doline. Zato je po svoje specifičen tisk, je List s slikovitimi črno-belimi in barvnimi poljanami našega življenja in utripa dogajanja v občini Šoštanj ter nekaj manj v okolju Saša regije. Da je to omogočeno, obstajajo možnosti in načini, kako vključevati tudi bralce, interese društev ter zavodov in Listu iz številke v številko vdahnjevati živost in aktualnost, kolikor je ob sedanjih družabnih omrežjih sploh še mogoče. Okoliščine izhajanja Lista so precej odvisne tudi od števila naročnikov, ki le delno pokrivajo strošek izdajanja. Zato je nujno vedeti, da bi brez sofinanciranja tega projekta s strani Občine Šoštanj List ob četrtoletnici in že veliko let doslej ne izhajal. Niti ne brez nekaterih redkih, zvestih sodelavcev – entuziastov, ki v osnovi skrbijo za poročanje z različnih dogodkov, področij dela in dogajanja v tem življenjskem prostoru. Bralci pa smo tisti, ki ob tem, da se identificiramo tudi skozi domači

časopis, revijo, omogočamo z naročanjem in prebiranjem ter svojimi različnimi odzivi in sporočili o tem, kaj želimo brati, vedeti in videti (fotografije) in o čem zahtevamo biti obveščeni. Biti obveščen in poetično zapisano »razsvetljen« je demokratična pravica, je vrednota in je priložnost. Obveščena je namreč ena pomembnih družbenih norm, ki bi morala biti uresničevana kot pomemben del našega sobivanja.

JOŽE MIKLAVC

In temu je naše delo in poslanstvo prvenstveno namenjeno, če pa uspemo občasno prepričati še z aktualnostjo, profesionalnim pristopom in ugajati vsaj povprečno zahtevnemu bralcu, smo in bomo tudi v prihodnje bralčevi sopotniki in »Listavci«, ki skrbimo za tovrstne potrebe in vašo obveščenaost, cenjene bralke in bralci.

Foto osebni arhiv

Foto osebni arhiv

NAŠA OBČINA

Proti sosežigu v TEŠ

»Šaleško EKO gibanje« argumentirano proti dodatnemu sežigu komunalnih odpadkov

Brezkompromisno proti hkratnemu kurjenju v pečeh termoelektrarne

Za prvimi zahtevami skupine občanov občine Šoštanj t. i. civilne iniciative proti sosežigu odpadkov v elektrarni (Valter Kolar), so se zdaj pridružili protestu proti sosežigu še občani v širšem prostoru Šaleške doline. S sporočilom za javnost so na številna gospodinjstva, posameznike, podjetja in ustanove poslali sporočilo in utemeljive nasprotovanja, v štirih točkah pa tudi zahteve za »pristojne?!«.

Kot navajajo pri »salesko.eko.gibanje@gmail.com«, je bila Šaleška dolina in je še izjemno obremenjena z okolje uničujočimi dejavnostmi rudarjenja, pridobivanja električne energije in druge industrije. Skrajni čas je, da prebivalci doline rečemo »dovolj!« in uveljavimo z ustavo zagotovljeno pravico, živeti v čistem, zdravem in primernem okolju, kar določa Ustava RS, v 72. členu, navedba Šaleškega EKO gibanja.

»Zato smo se, z močno željo in ciljem združiti prebivalce Šaleške doline, nazorsko raznoliki posamezniki organizirali kot Šaleško EKO gibanje; odločeni smo, da bomo aktivno sodelovali pri usmerjanju okoljske politike v Šaleški dolini in tudi širše ter da bomo pri tem presegali politične in druge interese.« Na ustanovnem sestanku šaleškega EKO gibanja 19. decembra 2019 so si po zapisu v sporočilu postavili jasen cilj, da preprečijo kakršenkoli (so)sežig odpadkov v Šaleški dolini in s tem zagotovijo zdravo življenjsko okolje prihodnjim generacijam. Da bi dosegli ta in druge cilje, pa deklarativno ukrepajo za zdaj v 4 točkah oz.:

1. Javno pozivamo vse pristojne k takojšnjemu prenehanju vseh aktivnosti v zvezi s (so)sežigom odpadkov v TEŠ!
2. Odločno in brezkompromisno nasprotujemo vnašanju kakršnikoli odpadkov v Šaleško dolino!
3. Odločno in brezkompromisno nasprotujemo uporabi

kakršnegakoli drugega goriva za proizvodnjo električne energije! Življenjska doba TEŠ se mora zaključiti z življenjsko dobo Premogovnika Velenje in se ne sme nikoli spremeniti v sežigalnico!

4. Podpiramo Civilno iniciativo Šoštanja pri zavemanju za referendumsko preveritev volje lokalnega prebivalstva in izjavljamo, da bomo aktivno sodelovali pri njegovi izvedbi!«

Ker se pod sporočilo ni podpisal za zdaj še nihče, je »Šaleško EKO gibanje« do nadaljnjega še delno zakrita, domnevno društvena organizacija ali skupina občanov (iniciativa), ki v nadaljevanju pojasnjuje še naslednje. »Odpadki so naraščajoč globalni problem in posledično tržno izjemno privlačna in donosna dejavnost, zato obstaja visoko tveganje za netransparentne prakse, ki izključujejo lokalno prebivalstvo, civilno družbo in zdravstveno stroko. Vizija razvoja regije ne more in ne sme temeljiti na kratkoročnih rešitvah katerekoli politike, zato je treba združiti energijo, znanje in moč ljudi, ki imajo željo spreminjati svet na bolje in se aktivno vključiti v sooblikovanje vizije trajnostnega razvoja Šaleške

JOŽE MIKLAVC

doline.« Člani gibanja so trdno odločeni podpirati akcije, povezane s preprečitvijo (so)sežiga v TEŠ in bodo nadaljevali z javnim zbiranjem podpornikov, je še bilo zapisano v sporočilu, datiranem 6. januarja 2020. Da gre za resnost namena in pristopa, je več kot prepričljivo, nekoliko manj pa, da se pod skupino iniciatorjev (morda že večjo skupino organiziranih somišljenikov) ne podpisše še nihče. A v prizadevanju za pravice državljanov, za varovanje okolja in zdravje ljudi ter v ustavi zapisano pravico do dajanja pobud in prizadevanja za blagor ljudem na svetu in planetu Zemlja, bi ne bilo treba v megleno kopreno zavijati posameznikov in institucije, ki ima (in očitno ima) le dobre namene. Bo pa treba prej ko slej povedati tudi to, kako in kam z odpadki od čistilnih naprav, s komunalnimi in industrijskimi odpadki za denar, ki ga bomo tu in zdaj živeli občani, državljani sploh še zmogli. In kdo ter kje bo predelavo, uničenje ali pretvorbo v nenevarne produkte sploh še sprejel.

(SO)SEŽIG – ŠALEŠKA PRIHODNOST?

Mi pravimo NE!

Šaleško EKO gibanje vabi na
1. OKROGLO MIZO
v torek, 4. februarja 2020,
ob 18. uri
v Kulturni dom Šoštanj

Vabjeni govorci:
• Simon Žig, ministar za okolje in prostor RS
• Stojan Nikolić, generalni direktor HGE
• Miha Taler, direktor Termoelektrarne Šoštanj
• Uroš Macari, EKO King
• Luka Žigovnik, županjski svetnik in
• Andreja Štameršek, Jelenko Muro

Pridi in si ustvari svoje mnenje!

salesko.eko.gibanje@gmail.com / Šaleško EKO gibanje

10 DEJSTEV PROTI SOSEŽIGU

1. Povečanje izpustov nevarnih snovi. Več težkih kovin v zraku, zemlji in vodi.
2. Predpisane mejne vrednosti ne zagotavljajo zdravega okolja.
3. Več tisoč dodatnih tovornjakov z odpadki v dolini.
4. Otroci, bolni, starejši in nosečnice bodo še bolj ogroženi.
5. Lokalno pridelana hrana bo še bolj onesnažena s strupenimi snovmi, tudi težkimi kovinami.
6. Vrednost nepremičnin v Šaleški dolini bo padla.
7. Mladi, izobraženi in mlade družine bodo še bolj zapuščali Šaleško dolino.
8. Pepel in strupeni ostanki kurjenja odpadkov bodo dodatno zastrupljali jezera.
9. Turizem bo nazadoval.
10. Negativna medijska podoba doline ne bo spodbujala razvoja okolju prijaznejšega gospodarstva.

Zato smo PROTI sosežigu!

Šaleško EKO gibanje združuje energijo, znanje in moč ljudi, ki želijo sooblikovati vizijo trajnostnega razvoja Šaleške doline.

Pridruži se in podpiši petico!

Brezplačni avtobus tudi v letu 2020

Tudi v letu 2020 Občina Šoštanj zagotavlja brezplačne prevoze na relaciji Topolšica–Podkraj, in sicer ob delovnih dneh v naslednjih urah:

- odhodi iz Topolšice 9:12, 10:12, 16:12, 17:12; odhodi iz Šoštanja proti Podkraju 9:22, 10:22, 16:22, 17:22
- odhodi iz Podkraja 10:32, 11:32, 17:32, 18:32; odhodi iz Šoštanja proti Topolšici 10:41, 11:41, 17:41, 18:41

Gre za obstoječe linije lokalnega avtobusa. Ob navedenih urah avtobusi nadaljujejo vožnjo z velenjsko brezplačno linijo, tako da se lahko potniki

TJAŠA REHAR

brezplačno peljejo od Topolšice do Gorice in obratno.

Otvoritev nove glasbene šole

V petek, 20. 12. 2019, je v Kulturnem domu potekala slovesnost ob otvoritvi nove glasbene šole v Šoštanj. Ne zgodi se pogosto, da je šoštanjski kulturni dom premajhen za vse, ki bi si želeli ogledati kakšno prireditev, tokrat pa vsi, ki so želeli prisostvovati temu pomembnemu dogodku, niso mogli v dvorano.

Kot prvi je polno dvorano nagovoril Boris Štih, ravnatelj Glasbene šole Velenje, ki se je na kratko sprehodil skozi zgodovino glasbenega šolstva v svetu in poudaril, kako bogato sled za sabo pušča glasbeno izobraževanje. Zahvalil se je sodelavcem, izvajalcem in Občini za novo pridobitev – tudi v imenu Pihalnega orkestra Zarja in Mešanega pevskega zbora Svoboda.

Marko Škoberne, predsednik uprave družbe Esotech, je dejal, da je pred 33 leti, ko je prišel v Šoštanj, ta bil okoljsko zelo obremenjen, danes pa je vesel in ponosen, da je tu, saj je zagotovljen visok standard bivanja. Zahvalil se je Občini za vso podporo.

Zbrane je nagovoril še župan Občine Šoštanj Darko Menih, ki se je zahvalil vsem, ki so kakorkoli sodelovali pri izvedbi tega pomembnega projekta. S tem Občina zaključuje investicije v objekte vzgoje in izobraževanja – leta 2005 je vrata odprla nova šola, 2014 vrtec, letos pa glasbena šola.

Blagoslovu je sledil svečani prerez traku, ki so ga opravili: župan Darko Menih, podžupan Viki Drev, predsednik uprave Esotech Marko Škoberne in ravnatelj GŠ Velenje Boris Štih.

Seveda na otvoritvi glasbene šole ni šlo brez glasbe. Pred dvorano so obiskovalce pozdravili

zvoki Pihalnega orkestra Zarja, na prireditvi so se predstavili otroci, ki obiskujejo šoštanjski oddelek glasbene šole – mladinski pihalni orkester in združeni zbor nauka o glasbi, ter Mešani pevski zbor Svoboda Šoštanj. Vsi torej, ki bodo v prihodnje uporabljali nove prostore. Sledil je ogled novih prostorov, kjer je potekal

dan odprtih vrat – v vsaki učilnici so se predstavili učenci skupaj z učitelji in pokazali delček tega, kar bo nastajalo v čudovitem novem objektu. Obiskovalci in uporabniki so nad novo pridobitvijo navdušeni.

TJAŠA REHAR

Foto arhiv Občine Šoštanj

Foto arhiv Občine Šoštanj

Podpis pogodbe za izvajanje javne snage in košnje zelenic ter nogometnega igrišča

Župan Občine Šoštanj Darko Menih je danes podpisal dveletni pogodbi za izvajanje javne snage in košnje zelenic ter nogometnega igrišča.

Občina Šoštanj je izvedla javno naročilo za omenjene storitve, ki je omogočalo oddajo del po sklopih. Za sklop javne snage je bilo najugodnejše podjetje PUP, d. d., iz Velenja in je pogodbo podpisal direktor Janez Herodež.

Za drugi sklop je Občina dobila povsem novega izvajalca, in sicer Sandi Vajngerl, s. p., ki bo kosil mestne zelenice in nogometno igrišče.

Pogodbi sta podpisani do 31. 1. 2022.

Foto arhiv Občine Šoštanj

TJAŠA REHAR

IZ ZGODOVINE

Zaklad starega gradu varuje črni pes

Transkripcija in prevod zapiskov Franca viteza Gadolle o šoštanjkih gradovih sredi 19. stoletja Vitez Gadolla (1797–1866) je bil med letoma 1846 in 1862 lastnik gospošte Turn in Šalek, njegove obsežne rokopise z domoznansko tematiko in lokalno zgodovino hrani Štajerski deželni arhiv (Stiermärkisches Landesarchiv) v Gradcu. Leta 2015 je izšel zbornik »Šaleški gradovi viteza Gadolle« z njegovimi opisi enajstih gradov iz doline – gre za transkripcijo, prevod in komentar enega rokopisnega zvezka (z arhivsko označbo HS-771). V tem zvezku (in posledično v knjigi) pa ni Gadollovih opisov treh gradov iz šoštanjkega dela Šaleške doline: Šamberk nad Zvodnjo je opisan v zvezku HS-696, Šoštanj in Kacenštajn pa v zvezku HS-1385. Čeprav deli zapiskov viteza Gadolle o Šoštanju spadajo dejansko k drugim gradovom, čeprav piše včasih nekam zmedeno in so kasnejši raziskovalci popravili množico njegovih zgodovinskih podatkov, vitez Gadolla vendarle dodaja nekaj pomembnih drobcov v zgodovinsko sliko Šoštanj: predvsem z opisi tega, kar je sam videl ali so mu pripovedovali domačini.

Grb rodbine Gadolla po viteški diplomii iz leta 1784 (Golec, 2017, 24).

Zapis o Šoštanju, ki je bil transkribiran iz nemške kurente ('gotice') in preveden, obsega strani 96–104 v zvezku HS-1385. S poševnico / je označeno, kar pojasnjuje sam vitez Gadolla. Z oglatim oklepajem [] so obdani moja pojasnila in dodatki, z vprašajem [?] so označena neberljiva ali nerazumljiva mesta. Podčrtana so mesta s pomembnimi podatki o prostoru.

Grad Šoštanj

Sedanji grad in stanovanjsko poslopje leži nad trškim prostorom enakega imena, na majhnem griču, dosti nižjem kot [grad] Velenje na koncu

Šaleške doline. To gospodstvo je prastaro in je bilo dejansko sestavljeno iz treh stavb, namreč iz prastare gorske utrdb, ki leži nad trgov na gozdnatem hribu, in od katere se sedaj vidi le še stolp in nekaj zidov, in se lahko torej ugotovi, da je ta grad že stoletja ruševina. – Drugič grad gospodstva v samem trgu, na mestu, kjer sedaj stojijo hiše gospodov Atzl, Samonegg in Mayer [1]. Z Vischerjeve upodobitve gradov na Štajerskem lahko povzamemo, da je bil ta grad zelo velik in prostoren, pred njim je bilo grajsko dvorišče, v sredini je imel kapelo, obdan je bil z zidovi in pokrit s skodlami; za tem gradom so stali hlevi, ki se še vedno nahajajo tam [2] – tudi sadni vrt je tam.

V listini [datirani] Šoštanj 28. maja 1622 / kjer si trije bratje Sauer delijo dediščino, gospodstvu Velenje in tukajšnje [gospodstvo] / je Andrej pl. Sauer po očetu Hansu prevzel hišo z uradi [das Amtshaus] v trgu Šoštanj, skupaj s stavbami, posestvi, stari mlin [3] za 1700 F / ta mlin leži tik izven trga na Paki / potem »bafentalsko hišo [4]« [Baffenthalische Haus] / sedaj penzijsko [Penzische – upokojsko?] / s hlevi in vrtovi za 1400 F in pristavo [Meierhof] pri gradu, vključno s konjskimi hlevi za 300 F / kjer so sedanje gospodarske stavbe / mlin za 450 F, potem polja, travnike, gozdove, vinograd, polovico ribolova in lova tega gradu je bilo oddanega / najbrž pod grofi Thurni /.

Končno tretji, sedanji grad z impozantno fronto proti trgu, ki ga je [leta] 1622 vzel Pankratz pl. Sauer in je bil opisan kot še ne izgrajen, skupaj s stražno hiško [Wachthäusel] / zdaj zapor / kozolcem in območji za gradnjo za 900 F – potem pristavo pri Lazišču [5] [Mayerhof zu Lasischen] in hišo v Toplici [Topolšiči?] / 300 F / – ki nista več del [gospodstva] Šoštanj –

Kdaj je bil povsem dograjen sedanji grad, o katerem pravijo, da so ga uporabljali za žitnico [6] [Schüttboden] / to se je najbrž godilo, dokler je obstajala stavba v trgu / ni znano, na vsak način dolgo po [letu] 1622, najbrž potem, ko je bil uničen spodnji grad / morda požar 1760 1770 / je tudi dokazano, da je bil ta [sedanji grad = graščina] do časa, ko je Šoštanj kupil gospod Josef Mayer [7] / okoli 1826 / v slabem stanju, in slednji ima zasluge, da je v času njegovega lastništva storil zelo veliko za lepšanje in izboljšanje gradu, tako z izgradnjo nove pisarne, stanovanj, hlevov kot tudi z ureditvijo sob, novega pokritega hodnika, lepega pokritega kegljišča, ureditvijo novega vrta; v tem smislu nadaljuje tudi sedanji lastnik grof Rothkirch, ki je na kamnitem hribu za in nad gradom uredil lepe parke in območja.

Pradavna trdnjava Šoštanj

Njena izgradnja bi lahko padla v čas, ki je videl nastati [gradove] Ekenštajn, Šalek, Kacenštajn, Fortenek, namreč [v leta] 900–1000 – najkasneje 1100 – nedvomno jo je zgradil Nemec, ki se je po tem gradu imenoval Šoštanj, kar pa se je v najstarejših časih čisto drugače zapisalo. Ebenhard in Herman Šoštanjka se pojavljata v diplomii salzburškega nadškofa Ebenharda 1236, vendar pri Wincklerju to niso prvi Šoštanjki [?]. – Po Wildensteinu so bili najzgodnejši lastniki tega gradu [družine]

ROK POLES

Šoštanj, Kreig, Celje, Taufenbach in Schrottenbach, Schmutz navaja tudi [družino] Kacenštajn. Kreigi so imeli posestva na Koroškem in so bili v sorodu z mnogimi štajerskim plemstvom, v današnjih časih so posedovali [?], Šoštanj, Ekenštajn, potem [?] in posestva v Šaleški dolini, desetino pri sv. Križu. [Leta] 1392 je prodal Adelf pl. Kreigh Ekenštajn in številne druge posesti v Šaleški dolini Frideriku Vovbrškemu, kateri so že imeli posesti v Šaleški dolini, katere je slednjim dal v fevd Oglejski patriarh. – Po Schmutzu je [leta] 1165 posedoval Wilhelm pl. Kreigh Ekenštajn, Šoštanj in druge posesti v Šaleški dolini. Ta letnica 1165 je le [?]. [Leta] 1343 naj bi Kreighi dali to v fevd hiši Brandt. O Schrottenbachih in Taufenbachih ne najdem nobene sledi, da bi imeli Šoštanj [9], le Otto Taufenbach je posedoval [leta] 1701 Šalek tukaj v Šaleški dolini.

Kdaj je Šoštanj prešel na grofe Celjske, od koga so ga dobili in na kakšen način, ni znano. Po zgoraj navedenem opisu meje grofije Celje so [leta] 1372 že posedovali Šoštanj in ko je Herman grof Celjski [leta] 1393 osvojil Velenje / g[lej] Velenje / se je to zgodilo najbrž tudi s Šoštanjem – Friedrich grof Celjski je [leta] 1436 na sredo po dnevu sv. Mihaela podelil trgu Šoštanj privilegij, da nihče razen tržanov ne sme prodajati vina in nihče ne sme trgovati s soljo proti Slovenj Gradcu mimo Šoštanja, tako moramo skleniti, da so Celjani že pred 1436 / ali še prej posedovali Šoštanj. – Morda so ga kupili od Kreighov pred [letom] 1372 ali so ga prejeli od Vovbrških. [Leta] 1437 naj bi ga uničil Johann plemeniti Vitovec. Že zgoraj sem razložil pogled na to – Šoštanj je bil tedaj njihova lastnina, torej je šlo za to, da ne bi padel v roke [gospodu] Friedrichu. [Leta] 1473 naj bi grad uničili Turki, po Lindemannu se je to zgodilo v kmečkem uporu / domnevno [leta] 1515 / ali je bil stari grad ponovno zgrajen in kdaj je bila urejena zgradba v trgu, ne obstoji nobena sled. Če je [stari grad?] Šoštanj [leta] 1575 stal, čemur pa ni verjeti, torej zagotovo ni bil [ponovno] zgrajen, kajti če sklepamo po ruševinah, stoji ta grad zapuščen več kot 300 let, kajti nima skoraj nobenih zidov več. – Po izumrtju Celjskih je bil tudi Šoštanj v lastnini [česarja] Friedricha IV, ki ga je dajal v najem drugim vitezom in sicer vedno združenega z uradom Kacenštajn, zaradi česar pa tega ni potrebno tukaj v celoti prikazati, možno je pogledati pri [opisu gradu] Kacenštajn. Najemniki so bili od 1480 do 1491 Friedrich Lamberger od 1491 do 1494 Sigmund plemeniti Lichtenberg od 1494 do 1503 Sebastian Mindorfer od 1503 do 1510 Hans Katzianer, ki ga je [Šoštanj] kupil in brščas ponovno prodal od 1510 do 1526 Hans Rohatschen [Ivan z Rogatca] od 1520 do 1559 ponovno Hans Katzianer [Leta] 1559 so prejeli Šoštanj Gallerji v najem in nato kupili, to gospodstvo je ostalo do okrog 1580 ali 1590 pri Gallerjih / Sigismund, Georg in Wilhelm /, ki so ga nato prodali Balthasarju Wagnu pl. Wagensbergu v zgoraj navedenem času, ko je spodnji grad v trgu zagotovo že obstajal / morda že od 1515 ali če so [leta] 1473 Turki uničili [zgorjni]

grad], od tega časa. / Balthasar Wagen pl. Wagen-berg se piše »na Velenju, Preboldu in Šoštanju«[g/glej] Velenje / in njegov očec Hans pl. Wagensberg je posedoval samo Velenje, zato moramo skleniti, da je moral Bathasar pl. Wagen po [letu] 1553, ko je umrl Hans Wagen, kupiti Šoštanj na polovico / Georg in Wilhelm /.

Sledil je njegov sin Hans Sigmund Wagen pl. Wagensberg [gospod] na Velenju, Šoštanju in Preboldu, rojen 1574, * 1643, on je 24. aprila 1598 prodal Velenje Bartolomeju Heriču [Bartlma Horitsch] s Turna in Pakenštajna, posedoval tudi Prebold, Šoštanj in Altenburg, [leta] 1614 se je podpisal »Hans Sigmund Wagen Wagensberški, baron na Šoštanju, Žovneku in Preboldu, tajni svetnik in komornik avstrijskega nadvojvode Ferdinanda,« [leta] 1614 je postal baron in kasneje grof ter dvorni komornik / g[le]j Velenje /

[Leta] 1618 je prodal posestvo Blagovna Albertu baronu [?]steinu in v tem času tudi Šoštanj Hansu Ludwigu pl. Sauerju, ki je [leta] 1612 kupil Velenje od Bartolomeja Heriča s Turna in Kacenštajna, potem, ko je že 1603, 1611 in 1612 nase prenesel hube in posesti Bartolomeja Heriča, 3 hčera Andreja pl. Haimba in Žige Jurija pl. Dobrnškega. Tudi [leta] 1612 se piše Hans Ludwig pl. Sauer s Kozjaka, Velenja, Sorgenthala in Šoštanja, dedni razrezovalec na Kranskem; umrl 1622. –

Kot sem pripovedoval že pri Velenju, so si 28. maja 1622 dediščino svojega očeta razdelili 3 sinovi. Hans Carl, najstarejši, je vzel Velenje / iz pogodbe ni razvidno, če so bili sinovi ali bratje Hansa Sauerja / Andrej, srednji, je prevzel Amthaus z novimi stavbami gospostva Šoštanj, ležečimi v trgu, skupaj z vrtom in starim mlinom za 1700 F, »bafental-sko« hišo [4] s hlevi in vrtom / zdaj penzijska hiša / za 1400 / pristavo pri gradu s konjskimi hlevi za 300 F, mlin za 450 F – njive za 1750 F, travniki 1250 F, vinogradi 600 F, mlini 750 F, pravica lova za 300 F prav tako ribolov za 500 F, deželno sodišče za 2000 F, območja Ravne, Dolnol[?], Laze, Topolšica in K[?] za 7913 K, vse dajatve za 307 F 30 K, skupaj 31.344 F 22 K

Pankrac, najmlajši, je prejel zgornji, še ne izgrajeni grad / sedanje gospostvo / s hišo, stražno hišico in gradbena območja za 900 F, pristavo Laziše in hišo v toplicah za 300 F, njive za 1250 F, travniki 1250 F, vinogradi 600 F, gozdovi 750 F, polovica lova 300 F, polovica ribolova 500 F, območja Družmirje, [?]jtz, Lom, Vrtič in Kacenštaj za 10288 F 20 K skupaj z domci pri sv. Martinu, vse dajatve in činži za 7529 F 11 K, skupaj 31.381 F 46 K

Torej vse skupaj za 62.708 F 8 K [?] k temu Velenje s 25.227 F 40 K, skupaj obe gospostvi 87.931 F 48 K, ki bi ju pred letom 1848 dobil za 350.000 F – 2 mlina, pristava Laziše, hipa v Toplici, »bafentalna« hiša itd. so bili že davno odprodani – od zemljišč dosti več kot polovica, v novem času je bil samo zemljiški kompleks prodan za vsoto 40.000 F, in kaže na oškodovanje [?]

Andrej in Pankrac pl. Sauer [?] od Jurija, ker sta bila po diplomii z 2. maja 1636 barona, gospoda Šoštanja, Velenja in Dobrove [Gutenhard] [leta] 1652. Njegov sin Franz Anton se je [leta] 1668 podpisal grof cesarstva z in na Borlu, baron Kozjaški, gospod Velenja, Šoštanja, Lilienberga, [?], [?], Ravnega polja [Ebensfeld] in Sv. Janeza – njegova žena Maria Anna rojena grofica Gäschnin se je podpisala kot vdova [leta] 1733 »gospa gospostev Velenje

in Lilienberg« Njen sin Franz Joseph je posedoval Borl, Velenje, Lilienberg, Dornavo, Ravno polje in Sv. Janeza, vendar ne več Šoštanja, ki ga je [prevzel?] po svojem očetu okoli 1730–1733, 1740 [pa] prodal grofom Thurnom. Schmutz imenuje Friedricha Ludwiga grofa Thurna 1681 kot lastnika Šoštanja, le letnica je nepravilna, kajti do 1733 so po zaščitnih pismih [Schirmbriefen] Šoštanj posedovali Sauerji in sicer [leta] 1681 Anton grof Sauer / že 1668 / – Sigismund grof Thurn bi lahko imel Šoštanj tudi 1730–1733, 1744 Maria Amalia grofica Inzaghy s 13. julijem 1763 Franz grof Thurn z 28. novembrom 1768 Gabrielle grofica Thurn, dvorna dama pri k[raljici] Mariji Tereziji – Ljudje pripovedujejo, da so se sosednja gospostva / kot grofje Sauer iz Velenje, baron Adelstein z Eken- in Švarcenshtajna, baron Gabelkhoven s Turna, b[ar]-on Gall z Gutenbühla / ob posebnih slavnostnih priložnostih kot npr. godu ali rojstnem dnevu grofice Gabrielle / njene ekscelence / ali na dan novega leta odpeljali v največjem razkošju [Gala], da bi grofici prenesli svoje čestitke [10]; v takšnem [??] so enaki. –

20. septembra 1802 je kupil gospostvo Šoštanj Joseph Franz Bayer 6. avgusta 1806 August Pompejus grof Brigido vendar 22. septembra istega leta ponovno od njega Joseph Bayer

19. januarja 1807 Franz Schwarz ali kakor se je tudi pisal del Negro ali Negro 1. junija 1812 njegov sin Franz Schwarz [pasus povzet po Schmutzu, 510]

[Leta] 1826 ali 1828 Josef Mayer, ki ga je [?] na eksekucijski dražbi. Kaj je Josef Mayer storil za olepšanje gospostva, je bilo že zgoraj omenjeno. [Leta] 1849 je kupil gospod Ferdinand grof Rothkirch-Panthen, [cesarsko] k[raljevi] komornik in član [cesarsko] k[raljeve] kmetijske družbe na Štajerskem zemljiški kompleks gospostva Šoštanj, v katerem si je Josef Mayer rezerviral odškodnino[?]. – Potem, ko se od [leta] 1850 pisarne [leta] 1849 novoustanovljenega [cesarsko] k[raljevega] okrajnega sodišča in davčnega urada nahajajo v gradu grofa Rothkircha, ta ni poskrbel za množico zgradb in zbirka v stavbah, ampak, kot je bilo že omenjeno, je svojo posest napravil zelo [?] in prijetno z ureditvijo lepih sprehajalnih poti, glorieta, parki in drugimi ureditvami [8].

Torej se kažejo sledeči lastniki gradu [Burg] in dvorca [Shloß] Šoštanj: vitezi Šoštanski od okoli 900 do okoli 1236 nato Kreighi, Vovbrški, kdaj, ni znano 1250–1260 [?] 1360–1370 grofje Celjski 1360–1370 do 1456 deželni knezi 1456 do ok. 1560 Gallerji 1560 do okoli 1580 Wagensbergi okoli 1580 do pred ali 1612 Sauerji od tega časa do 1730–1740 grofje Thurn 1730–1740 do 1802 Josef Franz Bayer od 1802 do 1807 Schwarz ali Negro 1807 do okoli 1826 ali 1828 Josef Mayer od tega časa do 1849 sedaj Ferdinand grof Rothkirch-Panthen Kreighi in Vovbrški naj bi razen Ekenštajna imeli še več posesti v Šaleški dolini, ki pa niso omenjene, tako ni možno določiti, če in kdaj so posedovali Šoštanj. Če je tako, je bilo to v vsakem primeru pred

Celjani. Wildenstein pa vendarle jasno navaja Kreighi kot lastnike trdnjave Šoštanj, ne pa Vovbrških. Schrottenbachi so v sedanjem celjskem območju [Zillier Komisie] posedovali le Stopnik [Hekenberk], Ostrovico, Lemberg, Zalog [Salloch], Lahne[?], Podgrad [Anderburg], Burgsthal[?], Prebold [Pragwald] in Hofwerk[?]. O Šoštanju ni nič znanega. Svoje nasprotovanje Steinbergu sem razložil že pri zgodovini gradu Šalek, pri Kacenštajnu in Forhteneku je bilo tudi povedano, da sta bila dominija teh 2 gospostev združena s Šoštanjem, ki mu je pripadajoči zemljiški kompleks odprodan, odškodnino za urbarial[?] pa si je pridržal Josef Mayer. – Ljudske pripovedi o tem gradu so malo znane, da v starem gradu leži skriti zaklad, ki ga varuje črni pes [11], spada med pripovedke, ki jih pripovedujejo o vsaki ruševini, enak primer je pri starem Ekenštajnu, Šaleku, dejansko pri vsaki ruševini. Tako si ljudje tudi pripovedujejo, da sta nekoč na neko nedeljo šla 2 kmečka otroka na sprehod na območje med gradom Šalek in stari Ekenštajni, da bi iskala polže. Opazita tam v skalah odprtino, ki je prej nista nikoli videla: – nihče od njiju najprej ni imel poguma, iti bliže, končno pa vendarle [?] premaga njun strah, približata se odprtini in tam stojijo vrata povsem odprta, pa uzreta v poglobitvi, podobni veliki kleti, množico, ki stoji tam, z nogami, povsem preraslimi z zelenim mahom. – Nato eden od fantov vrže noter svoj klobuk, kot bi trenil z očesom se zaprejo vrata in nista mogla več najti niti sledi o tej odprtini, čeprav sta jo kasneje še dostikrat iskala. – Človek, ki se mu je to zgodilo, je še kot stavec zagotavjal, da mora njegov klobuk še vedno ležati tam notri [12]. – Vendar pa tako pravijo, da se v starem Ekenštajnu prikazuje zeleno oblečen mož, ki čuva zaklad [13]. Pa saj vendar ni grajskih ostalin, v katerih ne bi domnevali zaklada.

Grbi nekaterih plemiških rodbin, ki jih omenja Gadolla kot (domnevne) lastnike ali najemnike gospostva Šoštanj.

Nekaj razmišljanj o ključnih podatkih, podčrtanih in oštevilčenih v prevodu:

1. Gadolla umešča izginuli trški grad tja, kjer so imeli hiše gospodje Atzl, Samonegg in Mayer. Kje so imeli hiše ti gospodje? Ni jih v seznamu lastnikov parcel katastrske občine Šoštanj v Franciscejskem katastru (1825), ni jih v seznamu lastnikov v župnijski kroniki (1872) – prišli in odšli so v vmesnem času.

Jožef Atzl se omenja kot lastnik »Šaleškega kopa« železove rude, od leta 1842(46?) je bil lastnik premogovnih in rudokopnih pravic v Šaleški dolini (Škale, Pesje, Puharje, Hrastovec), posest je imel tudi v Zagorju (Hudales, 1989, 67, 70) – pa je to sploh »naš« Atzl?

Mayer – brščas Jožef Mayer, ki je bil lastnik šoštanskega gradu od 1834 do 1849, potem pa se je družina preselila v Gradec (Vošnjak, 1904, 45). V tretje gre rado: Samonegg ne bo drug kot trgovec Samonik, ki je imel v prvi polovici 19. stoletja slovečo trgovino v Šoštanju. Dr. Josip Vošnjak o njem piše v spominih na študentska leta (1850–58): »Največ smo študentje občevali z rodbinami zdravnika Srebreta in trgovca Samonika. Obe hiši sta si stali nasproti na zgornjem koncu trga' (Vošnjak, 1905, 34) in v povesti Navzgor, navzdol obširneje: »Od te trgovine sem že slišal, da je bila najbolj sloveča v Šaleški dolini /.../ Samonikova hiša je stala na gornjem koncu glavnega trga ob cesti, ki vodi navzgor v graščino. V tej hiši je bila od nekaj trgovina, ki pa se je šele pod Samonikom tako razvila, da je slovela po vsej dolini in ga s časom obogatela. Bil pa je tudi trgovec od pete do temena, zveden pri nakupovanju blaga, od ranega jutra do večera v trgovini in takšen prodajalec, da ni spustil kupca, dokler mu ni natvezel kolikor mogoče blaga. /.../ On je imel tudi pošto /.../ Samoniki pa so že zdavnaj trg zapustili. Ker se edini sin ni hotel lotiti trgovine, je stari gospod hišo in trgovino prodal in se preselil v Gradec' (Vošnjak 1909, 102–108).

Za nas je bistveno, da je stala Samonikova hiša na gornjem koncu trga ob cesti h graščini – tja postavila Gadolla trški grad. Torej se pridružuje kaplanu Lovrencu Vošnjaku (v župnijski kroniki 1872) in učitelju Petru Musiju (v Novicah 1846): vsi trije poročajo, da je izginuli trški grad stal nad trgovom.

2. Gadolla pravi, da grajski hlevi še vedno stojijo – njegovi zapiski so iz časa okoli 1850. Hlev vidimo na Franciscejskem katastru (1825), na drugi (1806–1869) in tretji vojaški izmeri (1869–1887). Na upodobitvi usnjarne (po letu 1893, ko je bila ustanovljena družba Franz Woschnagg & Söhne) na mestu hlevov že stoji vila Franza Woschnagga starejšega (Primorska cesta 3; Aplinc, Stanovati, 10). Torej so stare grajske hleve porušili nekje prav na koncu 19. stoletja.

3. Precej podatkov o elementih prostora prinaša pogodba bratov Sauer o dedovanju Šoštanja: Ignaz Orožen pogodbe pri Šoštanju ne omenja (1884, 418) – le, da je Šoštanj prevzel Andreas Sauer leta 1622 od očeta in ga imel do 1629, omenja jo pa pri Velenju (1884, 276): »1622, po smrti Hansa Ludwiga Sauerja, so si njegovi trije sinovi razdelili očetovo posest. Hans Karl je prejel Velenje, Andreas gospostvo Šoštanj in Pankratz, ki je že 4. julija 1623 opisan kot mrtev, pristavo Lašič. (Hans Ludwig Sauer je 22. januarja 1622 umrl in je bil pokopan na pokopališču (Kirchhof) v Velenju.«

Zanimivo, da je mlin vzhodno od mostu čez Pako prvotno spadal h gradu.

4. Kaj je v pogodbi mišljeno kot »bafentalna hiša« – »Baffenthalische Haus«, ki je bila za časa Gadolle (ok. 1850) »penzijska« hiša?

5. O šoštanski pristavi Lašič/Lašiš Orožen v opombi pravi: »V šoštanskem urbarju iz 1575 se imenuje Lasendorferjev dvor ali Lašiš v Zavodnji' (1884, 276). Kje bi to bilo na terenu? Je to (militski) dvor(ec)?

6. Graščino Turn naj bi uporabljali za »Schüttboden«, kar ima Pleteršnikov slovar za sinonim za »der Getreidespeicher, die Kornkammer« = žitnica. Janischev Leksikon o graščini piše, da je bila »Zehentfruchtkasten« = »kašča za desetinske plodove«.

7. Izvemo, da so se za časa lastništva Josef Mayerja na graščini izvajale obsežne prezidave ...

8. ... pod naslednjim lastnikom, grofom Rothkirch-Panthenom, pa so parkovno urejali okolico.

9. Gadolla piše: »O Schrottenbachih /.../ ne najdem nobene sledi, da bi imeli Šoštanj«. To je z današnjega pogleda nenavadno, saj je kamnita plošča z grbom Schrottenbachov vzdana na vidnem mestu, nad prehodom vzhodno od hiše Trg bratov Mravljakov 16, in ta kos zidu velja za ostanek starega obzidja. Je možno, da Gadolla sredi 19. stoletja tega grba ne bi videl? Hiša na tem mestu je narisana na Franciscejskem katastru iz leta 1825, torej je sredi 19. stoletja stala, ni pa ob dovoli narisanega kakšnega zidu ali prehoda ob njej. Je bil grb vzdian na sedanje mesto tako pozno, da ga Gadolla ni videl?

10. Gadolla zapiše ljudski spomin na gala medsebojne obiske plemičev.

11. Omemba, da črni pes varuje zaklad Šoštanskega starega gradu, je tudi nekaj novega, tega izročila nimata niti Janko Orožen niti Fran Mlinšek.

12., 13. Zgodbi dejansko spadata h gradovima Šalek in Ekenštajn (Gadolla piše »stari« Ekenštajn, da ga loči od »novega« Ekenštajna = vile Gorica), vendar tega izročila Gadolla ni zajel v zvezku, ki je bil preveden in objavljen. Kaže, da si lahko pri domoznanskem vitezcu obetamo še kakšno prese-nečenje.

Prevod je objavljen v divoljenjem Štajerskega deželnega arhiva št. ABT03-LA-8497/2018-22 z dne 4. 11. 2019.

Reference

Aplinc, Miran: Stanovati v Šoštanju. V: Šaleški razgledi. Dostopno na spletu. http://www.knjiznica-velenje.si/filelib/2010-knjiznica/domoznanstvo/saleski_razgledi/aplinc_stanovati.pdf

Gadolla, vitez Franz: Das Schloß Schönstein. V: rokopisni zvezek HS-1385, hrani Steiermärkische Landesarchiv, Graz. Sken v Knjižnici Velenje, str. 96–104.

Gadolla, vitez Franz: Prispevki k topografiji in zgodovini nekaterih gradov in dvorcev v celjskem okrožju. V: Šaleški gradovi viteza Gadolle, Knjižnica

Velenje, Velenje 2015.

Golec, Boris: »Mali štajerski Valvasor«, polihistorjev pozabljeni potomec Franc vitez Gadolla (1797–1866). V: SLO časi, kraji, ljudje; slovenski zgodovinski magazin, št. 13, februar 2017. dostopno na: <http://www.druzina.si/flip/revije/slo/13/mobile/index.html#p=11>

Hudales, Jože: Škale v XIX. stoletju. V: Šaleški razgledi 3, Zbornik Škale. Kulturni center Ivana Napotnika Velenje, 1989.

Pleteršnik, Maks, Slovensko-nemški slovar: tiskana izdaja 1894–1985, 2006, elektronska izdaja 2006, spletni izdaji 2010, 2014. <https://fran.si/iskanje?All=sch%C3%BCttboden&IsAdvanced=True> Musy, Peter: Iz Šoštanja na Štajerskem. V: Kmetijske in rokodelske novice, 27. 5. 1846.

Orožen, Ignaz: Das Bisthum und die Diozöse Lavant, 5. del: Dekanat Sachallthal, samozaložba, Graz 1884.

Schmutz, Carl: Historisch Topographisches Lexicon von Steiermark, 3. del, Gratz 1822.

Vošnjak, dr. J.: Spomini, prvi del. Slovenska matica, Ljubljana 1905.

Vošnjak, dr. J.: Navzgor, navzdol. Povest iz polminole dobe. Družba sv. Mohorja v Celovcu (62. zvezek Slovenskih večernic), Celovec 1909.

Vošnjak, Josip: Moj rojstni kraj. V: Slovan, 2, 1904. Dostopno na: <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-4HDW71RY/04ae2d89-2522-42f5-9033-20a5804c3cc9/PDF>.

Vošnak, Laurentius: Liber memorabilium parochiae s. Michaelis prope Schönstein (Gedenkbuch der Pfarre St. Michael bei Schönstein = župnijska kronika). 1872. Kopija v Muzeju Velenje.

v starem gradu
leži skriti zaklad,
ki ga varuje
črni pes

DOGODKI IN LJUDJE

Igrala je Zarja

Božično-novoletnih praznikov si v Šoštanj skoraj ne moremo predstavljati brez koncerta Pihalnega orkestra Zarja. Lepa tradicija, združena z odličnim sestavom in v preteklosti še z izbranimi glasbenimi gosti, je vsako leto privabila v telovadnico OŠ KDK lepo število glasbe željnih obiskovalcev.

Tudi letos je bilo tako, čeprav na plakatih, ki so vabili na koncert 22. decembra popoldan, ni bilo nobenih zunanjih gostov. Gostje so sicer vedno prispevali delček vzdušja, a že pred nekaj leti sem tudi sama menila, da tako močan sestav, kot je »naša godba«, ne potrebuje dodane vrednosti k svojemu programu. V vrstah orkestra so izjemni glasbeniki, skupaj s strokovnim vodjem sestava Miranom Šumečnikom pa so sposobni dvigniti dvorano na noge.

In res so letos program izvedli izključno z lastnimi silami. Že v preteklosti so za vokalni vložek poskrbeli fantje Okteta Zarja in tudi letos je bilo tako, pridružil se jim je še Kvintet Zarja, prvič in najbrž ne zadnjič. Mlada godbenika, Adrijan Drago Poprijan in Gašper Poprijan, ki ju poznamo tudi kot odlična učenca v Glasbeni šoli FKK, šoštanjski oddelek in dobitnika več zlatih priznanj, sta nastopila kot solista. Prvi na trobenti, drugi na tubi. Koncertu so se pridružile življenjske sopotnice godbenikov. Natalija Potočnik (nekoč Prikržnik) je zapela, na klavirju je igrala Darya Volkova, Nina Lambizer je moderirala popoldan.

Klarinet Gregorja Dermola je poskrbel za zabavne instrumentalne vložke, Grega pa še za vokalne. Tudi mladi člani orkestra, ki so prvič nastopili, so doživeli prijazen krst, glasen aplavz si je upravičeno prislužil Rudi Rožič, ki je aktivni član orkestra že celih 60 let. In ker sem že prej omenila dirigenta Šumečnika, lahko rečem, da so mu vile v zibelko položile mnoge glasbene talente, ki jih pridno nadgrajuje in deli. Poleg dirigentske palice je tudi vodja prej omenjenih vokalnih sestavov, okteta in kvinteta, vsemu temu pa je dodal še igranje harmonike. Kot ni

veselice brez Golice, tako ni dobre zabave brez harmonike. Župan Občine Šoštanj Darko Menih je koncertu in času primerno namenil besede vsem zbranim. Želje po zdravju in uspehu so bile izrečene vsem prisotnim.

Božiček se je letos še posebej izkazal. Pihalni orkester Zarja se je konec decembra selil v

nove prostore, pod novo streho nove Glasbene šole Šoštanj. Predsednik godbe Srečko Potočnik je skupaj s podpredsednikom Francem Krevzlom večkrat izrazil pomen te pridobitve za še naprej »zlatu« godbo.

MILOJKA B. KOMPREJ

Foto Marjan Tekauc

Foto Marjan Tekauc

Foto Marjan Tekauc

Čez Lom

Novoletni pohod z baklami

Zdim se skoraj nevredna zapisa o tradicionalnem pohodu z baklami čez Lom, ki je bil letos 3. Duletov (v spomin na Dušana Krivca) sicer pa že dvajseti po vrsti. Gotovo bi tisti, ki se že leta trudijo z organizacijo ali pa se redno udeležujejo pohoda, vedeli povedati veliko več.

Kajti ne glede na več ali manj znano traso, ki vodi pohodnike v zgodnjih večernih urah od lipe samostojnosti, ki stoji blizu večnamenskega doma, mimo hotela Vesna v hrib po Sončni poti na strmi Lom, prerezan počez z dobro vzdrževano cesto, je pohod vsako leto drugačen. Tri ure trajajoča nezahtevna hoja, ki se je letos zaključila s pesmijo v cerkvi sv. Jakoba in nato na toplem v domu, je vsako leto bolj priljubljena in obiskana, saj ne postavlja krajevnih meja, ampak širi duh praznikov in zdravega gibanja, ki pride še kako prav po obilju polnih dnevih. Kljub temu so pohodniki na koncu uživali v dobrem bograču in se veselili prihoda dedka Mraza s svojimi snežinkami, ki so delile sladke dobrote. Ta se je, upajmo, po obisku pohodnikov lahko

vrnil nazaj za devet gora in voda, ali pa kar v domačo Topolšico, saj tudi dedek Mraz ni obremenjen s krajevnimi mejami, ampak deli dobroto vsem pridnim. Včasih pa tudi nepridnim, saj je za vsakega upanje, da se poboljša.

Skratka, tradicionalni pohod z baklami čez Lom, ki je bil letos 2. januarja, je potrdil izkušene organizatorje, Planinsko sekcijo Topolšica, ki pripada PD Velenje, in Turistično društvo Topolšica, za prvega se je podpisal Marjan Karlovčec, za drugega pa Darko Delopst. Hkrati je upravičil vsa pričakovanja, saj je bila pot od začetka do konca varna, zabavna in obogatena z ogledom jasic. Poseben sprejem so pohodniki doživeli pri Tinetu Volku, ki z ženo Cvetko že dolga leta izdeluje jaslice s posebno skrbnostjo in domišljijo. Tudi na Lomu so se pohodniki ustavili pri njegovi kapelici in se pogreli ob čaju. Pogled z Loma je nudil razkošje nočnega utripa Topolšice in okolice, hkrati pa je ponujal pogled na bogate, z lučkami okrašene domačije, vpete na strmo pobočje. Jaslice v cerkvi sv. Jakoba, ki je na novo restavrirana (mislim, da se je omenjal g. Langus), so bile pospremljene s pesmijo, tiste, pri starem gasilskem domu pa so neupravičeno požele manj pozornosti, pohodnikom se je že mudilo na toplo. V domu se je prijetno

MILOJKA B. KOMPREJ

vzdušje nadaljevalo. Zbrane je nagovoril Marjan Karlovčec, tako rekoč duša in hkrati predsednik planinske sekcije ter pobudnik mnogih podobnih »akcij« (spomnimo se samo pohoda po Šilijevih vlakah), predan ljubitelj narave in vrhov, tudi takih, do katerih ne pride ravno vsak. Zahvalil se je pohodnikom za udeležbo in povabil k vpisu v knjigo, v kateri se beležijo in nizajo spomini na ta pohod. V njem je čisto na začetku vpis enega izmed pobudnikov pohoda Rudija Rožiča (dedek Mraz mu je bil sumljivo podoben), kjer je 7. 1. 2000 na prvem pohodu zapisano: Na pobudo Rudija Rožiča, predsednika TD Topolšica Dušana Krivca, in predsednice PS bolnišnice Topolšica Cvetke Bevc ter Marjana Karlovčca, da bi leto 2000 pričeli pohod z baklami preko Loma, je bil predlog sprejet. Pohod bo ob novem letu, prvi pohod bomo izvedli 7. 1. 2000.

Tako torej že dvajset let ob novem letu skupnica poroma v mlado noč. Letos se nas je zbralo okoli osemdeset, ki se nas je na koncu tudi vpisalo v knjigo, in priznam, da sem bila kar malo ponosna na to. Še nikoli nisem bila ponoči okoli Topolšice, še manj pa z ljudmi, ki jih nisem niti poznala. Na koncu smo se poznali vsi in zato tudi ni bilo težko voščiti in skupaj zapeti enemu izmed pohodnikov, ki je ravno ta dan praznoval rojstni dan. Takole začeto leto ... podpišem takoj še za naprej.

Hvala organizatorjem, Marjanu in Darku za povabilo in za skupne korake čez Lom.

Pohod čez Lom

Foto Marjan Karlovčec

Pohod čez Lom obiskali dedek Mraz in snežinke.

Foto Marjan Karlovčec

Zbrane je nagovoril Marjan Karlovčec.

Foto Milojka B. Kompelj

7. prednovoletno srečanje družin MSNZ in predsedstva OZVVS Šoštanj z županom Občine Šoštanj

V gostišču Pirnat v Topolšici so drugi ponedeljek v decembru oživel spomini na čas slovenskega osamosvajanja. To je spomin na čas, ko so iz skladišč teritorialne obrambe, policije in manevrskih struktur odpeljali orožje na tajne lokacije, na domove 6 družin na območju občine Šoštanj, ki so sodelovale v projektu »Tajna skladišča 1990–1991« in so varovale ter skrivale poleg orožja in streliva takratne Teritorialne obrambe tudi prebegli helikopter JLA Gazela.

Letos je minilo 28 let od osamosvojitvene vojne za Slovenijo in 29 let od odločitve takratnega Občinskega štaba TO Velenje, da se oborožitev in strelivo, ki je bilo skladiščeno v skladišču takratnega Občinskega štaba TO, zaradi varnosti dispenzira tudi v tajna skladišča na območju Šoštanja. Posamezniki in posamezne družine so tako na neuradnih tajnih lokacijah v času od 5. 10. 1990 do 18. 7. 1991 hranili in varovali večje količine orožja in streliva. Pomembno in častno vlogo je imelo pri tem šest družin iz območja sedanje občine Šoštanj, in sicer družina Mazej (po domače Melh) iz Belih Vod, družina Sovič (po domače Krištan) iz Raven pri Šoštanju in družina Juvan (po domače Žohar) iz Zavodenj, ki so skrivali orožje in strelivo takratne TO.

Družina Rezončnik (po domače Leskovšek) iz Belih Vod in družina Juvan (po domače Žohar) iz Zavodenj pa so čuvali tudi na stran TO prebegli helikopter JLA Gazela, ki je bil preimenovan v TO-001 Velenje. Pri družini Vidic iz Šoštanja in družini Toplišek iz Raven je bilo v letih 1990 in 1991 tajno skladišče orožja Postaje milice Velenje. V spomin na te dogodke sta Občina Šoštanj in Območno združenje veteranov vojne za Slovenijo Šoštanj skupaj z družinami, ki so prejele častni naziv »Slovenska družina«, organizirala

7. srečanje družin MSNZ, ki so sodelovali v projektu »Tajna skladišča 1990–1991«. Družine, ki so prostovoljno sprejele in varovale to orožje, so bile vredne zaupanja, kot so danes vredne priznanja, izraza hvaležnosti in zahvale za takratni pogum. Vsi, ki so pripravljali projekt zbiranja in tajnega skladiščenja orožja, so vedeli, kakšne so lahko posledice tega dejanja. Dogodek je bil sestavni del dejavnosti priprav na

Foto arhiv OZVVS Šoštanj

Sveti trije kralji v Zavodnjah

Vsako leto na predvečer praznika svetih treh kraljev oz. Gospodovega razglasjanja nas s pesmijo in blagoslovom ter dobro voljo obiščejo sveti trije kralji.

Na vsako hišo napišejo letnico in začetnico imen treh kraljev 20+G+M+B+20. Tako je bilo tudi letos v Zavodnjah in Šentvidu. Trije kralji s tem po stari šegi obujajo spomin na božični večer. Zahvaljujejo se za vse darove, ki so jih prejeli od krajanov. Del teh darov namenijo tudi misijonskem središču Slovenije.

Foto Zofija Rogliček

MATEJA KAVŠAK

LEON STROPNIK

prihajajočo vojno, ki se je začela po devetih mesecih 26. 6. 1991. Ni treba posebej poudarjati, da je bila sprejeta obveznost in skrb za čuvanje tako velikih količin streliva, orožja ter prebeglega helikopterja za družine izredno nevarno in tvegano dejanje. Pokazali so veliko hrabrost in pripadnost osamosvojitvenim težnjam slovenskega naroda, pri tem dejanju pa izpostavili svoja življenja za samostojno Slovenijo.

Na torkovem srečanju družin MSNZ in predsedstva OZVVS Šoštanj se je župan Darko Menih prisotnim v svojem nagovoru zahvalil za opravljeno zahtevno in herojsko nalogo ter jim v spomin podaril knjigo STO ZALEŠČANSKIH PORTRETOV. S predsednikom organizacije Leonom Stropnikom sta obljubila, da bodo ta srečanja tradicionalna vsako leto.

Po uradnem delu je sledilo prijetno družabno srečanje in obujanje spominov na čas osamosvajanja.

Solidarnostno povezani aktivisti Rdečega križa treh občin

Zahvala za trdo delo in humanitarno poslanstvo prostovoljcev OZ RKS Velenje

Območno združenje Rdečega križa Šaleške doline Velenje je kot že v zadnjih nekaj letih koncem leta povabilo na razširjeno sejo vodstvo, člane odbora in prostovoljce, ki v okviru dejavnosti

RK Velenje opravljajo številne naloge v različnih programih dejavnosti in so neločljivo povezani v organizaciji treh občin: Šmartno ob Paki, Šoštanj in MO Velenje. Srečanje okrog petdeset aktivistov s predstavniki delovne skupnosti OZ RKS Velenje in predsednikom ter sekretarko je potekalo tokrat v Gaberniku pri Slovenski Bistrici. Po podanem skrajšanem poročilu sekretarke Darje Lipnik, ki je ocenila delo te dobrodelne in humanitarne organizacije, sta se s predsednikom OZ RKS Velenje Jožetom Kožarjem zahvalila vsem in vsakemu posebej za predano delo in pomoč ljudem v stiski tudi v krajevnih organizacijah RK ter tudi za veliko ur trdega fizičnega dela pri skladiščenju, pakiranju in razdeljevanju prehrabnih paketov, oblačil in druge pomoči ter drugih nalog. Oba sta se priporočila v imenu RK (Šaleške doline) Velenje za

sodelovanje in plemenito pomoč tudi v prihodnje, vsem in njihovim družinam pa sta zaželela prijetno doživljanje prazničnega preskoka ter zdravja v letu 2020. Sproščeno doživetje in gostoljubje turistične kmetije Goričan je mnogim pomenilo simbolično in konkretno zahvalo vsem, ki se vse leto trudijo in pomagajo pri uresničevanju nalog in opravljajo plemenito delo, ki omogoča mnogim stotinam in celo tisočem občanom vseh treh občin lažje življenje, pomoč v hudi stiski, premagovanje strahu in marsikdaj lajšanje bolezní. Ob dogodku je bilo ponovno poudarjeno zelo dobro sodelovanje z vsemi tremi občinami in njihovimi župani ter nekaterimi institucijami, ki sodelujejo z RKS, in tako posredno z občani in državljani.

JOŽE MIKLAVC

Prostovoljci OZ RKS (Šaleške doline) Velenje na delovnem srečanju v Gaberniku

Foto Jože Miklavc

Sveti trije kralji in pastirci v Topolšici

Topolšica, 5. 1. 2020 – Turistično društvo Topolšica podeljuje se zaveda, da je ohranjanje starih običajev pomembno za lokalno skupnost in boljšo povezanostjo med ljudmi, zato star krščanski običaj koledovanja svetih treh kraljev v Topolšici še vedno živi.

Gašper, Miha, Boltežar so se v spremstvu štirih pastircev na predvečer praznika napotili po Lomu in Topolšici, kjer so pri vsaki hiši prepevali koledniško pesem. Obiskali so tudi Dom starejših Zimzelen, kjer so razveselili stanovalce v vseh oddelkih. Vsako hišo so blagoslovili s kadihom in napisom nad vrati, prav tako pa so krajanje letos obdarili s koledarjem in dežnikom.

Foto arhiv društva

PETRA LIPIČNIK

INTERVJU

Dragica Zep

Pozvonim in vrata mi odpre nasmejana in nadvse prijazna gospa Dragica, ki življenje absolutno zajema z veliko žlico. Z nasmehom me povabi naprej in že vstopim v prostor, kjer mi takoj v oči padejo vsi njeni izdelki, ki krasijo dnevno sobo.

Skozi najin pogovor in njen žar v očeh, s katerim mi pripoveduje, takoj opazim, da ima res rada svoj hobi, ki pa lahko rečem, da ga opravlja več kot dobro, saj sem pozneje, ko mi je obrazložila celoten postopek izdelave njenih izdelkov, ugotovil, da hudiča – to pa res ni enostavno, in da če se hočeš s tem ukvarjati, moraš le imeti potrpljenje, veliko znanja in predvsem veliko ljubezni do ročnih del, ki jo Dragica absolutno ima, saj se kljub vsemu, kar se ji je slabega zgodilo v življenju, kljub njeni težki bolezni, ki jo na žalost spremlja še danes, zjutraj zbudi nasmejana in polna pozitivne energije, ki jo, ko sedi ob njej, ne hote prejemaš. Po najinem pogovoru sem tako domov odšel nasmejan in poln pozitivne energije. Hkrati jo res občudujem, saj vztraja pri nčem, kar na žalost s starejšo generacijo izginja. Vseeno mislim, da bo z Dragičino pomočjo ta obrt ostala še dolgo in bo v ponos tudi naslednjim generacijam.

S čim se v bistvu vse ukvarjate?

»Največ se ukvarjam z ročnim delom, s štrikanjem, vezenjem, kvačkanjem, klekljanjem in tudi s peko peciva.«

Klekljanje, to je kar malce nenavadno za ta del Slovenije, ne?

»Ja, ampak je že tudi tukaj kar veliko tega. V Velenju je že ogromno skupin. Prej, ko sem bila še v Velenju, so se že tudi tam začele ustvarjati skupine in klekljanja je bilo še veliko, veliko več kot vezenja. Vezenje – sta samo dve skupini.«

Ste tudi vi pri teh skupinah?

»Zdaj ne več, zdaj bom imela tukaj v Skornem druženja.«

No, do tega še prideva. Kdaj pa ste se sploh začeli ukvarjati z ročnimi deli, kdo vas je navdušil, od kod ljubezen do ročnih del?

»Še iz otroštva, iz otroštva me že to veseli. Z mamom sva začeli skupaj, pomagala sem ji vesti. Mama je štrikala, šivala, vse je delala, tako da izgleda, da imam po njej ljubezen do vsega. Potem sem, ker nisem hodila v službo, kar sama začela malo kvačkati. Najprej sem začela s križci, potem pa kvačkanje – neke leta 1981. Kvačkanja me je v bistvu naučila ena moja sosedica in sem

DENIS TRAP

potem sama nadaljevala. Potem sem leta 2002 začela s klekljanjem, eno leto pozneje pa sem začela z vezenjem.«

Ste se kje učili tehnik izdelovanja?

»Učila me je Jožica Grobelnik, ona je bila moja mentorica vezenja. Ona mi je dala znanje in me še dodatno navdušila nad vezenjem.«

Lani novembra ste imeli v Skornem tudi razstavo?

»Ja. 17. novembra sem imela gor v Domu krajanov svojo prvo samostojno razstavo. Naredila sem jo samo zato, da bi pokazala svoje delo in da če bi bila katera navdušena nad tem, da ji potem jaz to pokažem in da se skupaj družimo gor v Domu.«

Kaj vse so lahko obiskovalci videli tam?

»Prte, potem tudi klekljane slike, otroške vzglavnike, zavese. V glavnem pa prte.«

Koliko časa ste se pripravljali na razstavo, ste pokazali vse življenjsko delo?

»Ja, to je vse moje delo, od takrat, ko sem začela – približno 15 leti. Tudi moj prvi prtiček, ki sem ga naredila, je bil na razstavi.«

Kdaj pa ste naredili prvo delo, ta prvi prtiček, koliko ste bili stari?

»Takrat, ko sem pomagala mami, sem bila stara 12 let, potem pa sem začela sama izdelovati in so nastajali prvi prtički. S kvačkanjem sem začela pri 26. letih. Vmes sem delala na križce, šivala sem tudi puloverje majhnim otrokom.«

Prej sva govorila o delavnicah, ki jih imate v Skornem oz. o družjenjih, ki jih imate ljubiteljske ročnih del v Domu krajanov v Skornem. Kako vse skupaj poteka?

»Enkrat na teden imamo – ob torkih ob štirih popoldne. Pri teh delavnicah se bomo družile, štrikale bomo in delale druge tehnike, ki jih katera v skupini zna, in nam bo potem tudi ona pokazala in se bomo tako učile druga drugo. Delale bomo vse tehnike oz. vse, kar spada pod ročna dela.«

Ali to prenašate na mlajše generacije, na svoje otroke, in kako?

»Sam nima nihče takšnega interesa, vse sem poskusila. Vnukinje imajo interes, lahko tudi poizkusijo, malo šivajo. Otroci so drugače navdušeni. V Velenju smo hodile na osnovne šole in imeli šolske ure in smo jim potem kazale. Vsako leto hodimo tudi na Piko nogavičko, šivamo tam, opazimo tudi navdušenje otrok, tudi fantov. Vse to organizira Jožica Grobelnik, saj skrbi za to na Univerzi za tretje življenjsko obdobje v Velenju. Tudi jaz bi želela, da bi na to druženje prišli tudi otroci, vsak dan že ne, ker imajo pouk, ampak kakšen dan bi pa mogoče lahko prišli tudi otroci, da bi potem skupaj ustvarjali.«

Lani se je poročil vaš sin in sem slišal, da ste tudi vi s svojimi deli prispevali k poroki. Kaj vse ste naredili?

»Šopek in naprstnike. Zelo sem ponosna in vesela, da je bilo snahi to všeč, ker je to vse le kvačkano in ne gre za prave vrtnice. Najprej sva mislili, da bi naredila le naprstnike za svate, potem pa sva se začeli pogovarjati še za šopek in sem rekla, bom pa poskusila narediti vrtnice. Potem sem jih kar nekaj naredila in sva ugotovili, da bo to zelo lepo izpadlo. Ker je imela na poroki vse v sivki, si je želela, da bi imela v šopku tudi sivko. In potem nisem vedela, kako bi to naredila, ker je še nikoli nisem delala, ampak sem potem tako dolgo ustvarjala, da je nastalo nekaj vsaj podobnega sivki.«

V katerem delu dneva najlažje ustvarjate, izdelujete?

»Kadarkoli, zvečer, zjutraj. Nimam nekega posebnega časa v dnevu. Začnem že pri kavi zjutraj, potem ob kuhanju kosila, popoldan, zvečer ob televiziji delam in malo pokukam in spet delam. Če se mudi, pa mož kuha kosilo in jaz samo delam (smeh).«

Od kod prihajajo vse te ideje za izdelke, kot so npr. vzglavniki s pravilničnimi junaki?

»Za to so me navdušili otroci. Ko so se začele vse te risanke, so prišli do mene in rekli, da bi imeli vzglavnike s čebelico Majo in sem jih naredila. Otroci so bili navdušeni, začela sem jih delati in so potem šli vsepovsod za darila. In ravno pri tem najbolj uživam. Zato, ker pride ven kot risanka in je to otroško. Vse te vzorčke

za blazine mi prej na blago nariše moj mož, da lahko potem delam.«

Kako poteka celoten postopek izdelave?

»Začne se z izbiro materiala, potem izberem vzorec, moj mož nariše ta vzorec na blago, treba je izbrati barvo po okusu, kam kaj paše, h kateremu pohištvo paše in potem začnem delati.«

Kaj najraje izdelujete in na kakšen material?

»Ja, tile povštri za otroke. V tem res tako uživam, ko delam, te slike. Najbolj uživam pri izdelovanju teh, se sprostim. Glede materiala pa je najboljši, da je zraven bombaž, saj se lepo pere in se ga da lepo negovati.«

Ali ima kateri od teh izdelkov za seboj posebno zgodbo?

»Ja, en pa res (smeh). Račka. Je šel otrok lutlat na kahlico in je potem njegov dedi slikal račko, mi jo poslal in rekel, da bi jo rad imel na vzglavniku za vnuka. Potem mi jo je mož narisal in sem ga naredila (smeh). In ga ima še danes, pa je star že 11 let, to je bila njegova prva kahlica, na katero se je usedel. In me res potem takšne nenavadne stvari še bolj privlačijo (smeh).«

Bi morda za konec dodali še kakšno misel ali željo?

»Imam samo eno željo, in sicer da bi mi služilo zdravje, in da bi še katero navdušila, da bi spretnost še naprej prenašali. So mi pa ta ročna dela tudi kot nekakšno zdravilo, se kar bolje počutim, se pomirim.«

Foto Denis Trap

CERKEV

Bogoslužna oznanila

SV. MAŠE NA PRAZNIK SVEČNICE, V NEDELJO, 2. FEBRUARJA 2020

Šoštanjnska župnijska cerkev ob 7.00 in 8.30
Šoštanjnska mestna cerkev ob 11.15 in 18.00
Bele Vode ob 8.30
Zavodnje ob 10.00
Gaberke ob 10.00

Pri vseh sv. mašah bo blagoslov sveč.

SV. MAŠI NA GOD SV. BLAŽA, V PONEDELJEK, 3. FEBRUARJA 2020

Šoštanjnska župnijska cerkev ob 7.00
Šoštanjnska mestna cerkev ob 18.00

Pri svetih mašah bo podeljen blagoslov sv. Blaža.

SV. MAŠE NA 5. NEDELJO MED LETOM, 9. FEBRUARJA 2020

Šoštanjnska župnijska cerkev ob 7.00 in 8.30
Šoštanjnska mestna cerkev ob 11.15 in 18.00
Bele Vode ob 8.30
Zavodnje ob 10.00
Topolšica ob 10.00

SV. MAŠI NA PRAZNIK LURŠKE MATERE BOŽJE – SVETOVNI DAN BOLNIKOVI, V TOREK, 11. FEBRUARJA 2020

Šoštanjnska mestna cerkev ob 7.00
Šoštanjnska župnijska cerkev ob 18.00
Romarska sv. maša na god sv. Valentina, v petek, 14. februarja 2020 | Zavodnje ob 10.00

SV. MAŠE NA 6. NEDELJO MED LETOM, 16. FEBRUARJA

Šoštanjnska župnijska cerkev ob 7.00, 8.30 (družinska) in ob 15.00 (Vera in Luč)
Šoštanjnska mestna cerkev ob 11.15 in 18.00
Bele Vode ob 8.30 | Zavodnje ob 10.00
Gaberke ob 10.00

SV. MAŠE NA 7. NEDELJO MED LETOM, 23. FEBRUARJA

Šoštanjnska župnijska cerkev ob 7.00 in 8.30 (skupni krst)
Šoštanjnska mestna cerkev ob 11.15 in 18.00
Bele Vode ob 8.30 | Zavodnje ob 10.00
Topolšica ob 10.00

SV. MAŠE NA PEPELNICO, V SREDO, 26. FEBRUARJA

Šoštanjnska župnijska cerkev ob 7.00
Šoštanjnska mestna cerkev ob 18.00
Bele Vode ob 8.00
Zavodnje ob 8.00

SV. MAŠE NA 1. POSTNO NEDELJO, 1. MARCA

Šoštanjnska župnijska cerkev ob 7.00 in 8.30
Šoštanjnska mestna cerkev ob 11.15 in 18.00
Bele Vode ob 8.30
Zavodnje ob 10.00
Gaberke ob 10.00

Sv. maše v domu Zimzelen: 11. in 25. 2. ob 19.00

Sv. birma bo v letu 2020 v Šoštanju 26. aprila.

Slovesnost prvega svetega obhajila bo v šoštanjnski župnijski cerkvi 17. maja.

Tečaj priprave na zakrament sv. zakona bo v Mihaelovem domu v soboto, 7. in 14. marca – obkraj s pričetkom ob 15.00.

DOGODKI IN LJUDJE

5. vseslovensko gasilsko tekmovanje »Gasil-ski« Golte 2020

Med 120 slovenskimi gasilci najuspešnejši smučarji iz Prebolda, Zg. Tuhinja in Solčave

Na petem vseslovenskem gasilskem smučarsko-tekmovalnem srečanju na Golteh v soboto, 18. januarja, ki je bilo hkrati tudi že 14. smučarsko tekmovanje v veleslalomu gasilcev Savinjsko-Šaleške regije (Sa-Ša), se je kljub slabi vremenski napovedi zbralo lepo število gasilk in gasilcev vseh starosti, med njimi tudi člani PGD Pesje, Bevče in Vinska Gora. Na zelo dobro pripravljene progi Blatnik nad hotelom Golte, kjer se je odvijalo tekmovanje v veleslalomu, so se pomerili tekmovalci iz 34 PGD v več kategorijah in 9 ekip. Kot je ob zaključku povedal Franc Rančigaj, predstavnik Gasilske zveze Slovenije, se ni nihče poškodoval, ob srečanju pa je bilo prijetno vzdušje, zelo dobro pa je bilo poskrbljeno tudi za varnost smučanja, odstopilo je le za vzorec tekmujočih. Velika večina je opravila izjemno vožnjo in dosegla dobre rezultate.

Šteje tudi prosto smučanje in druženje

Medtem ko je bila dolina zavita v meglo, je bila med tekmovanjem na višini med 1300 in 1500 m dobra vidljivost, po malem je naletaval sneg. A to ni bistveno oviralo »zagretilih« gasilk in gasilcev, ki so večinoma dobro kondicijsko pripravljene startali na vrhu Beli zajec in vijugali po lepo izpeljani progi do ravnice ob hotelu. Najhitrejši so okrog 600 m dolgo progo prevozili tudi prej kot v minuti. Ob glasbi in pogostitvi na toplem je bilo kratkotrajno čakanje na razglasitev rezultatov prijetno doživetje in druženje, ki se je zaključevalo zgodaj popoldne z razglasitvijo in podelitvijo medalj in pokalov najboljšim.

Ko ni najpomembnejše zmagati

Organizatorji tekmovanja so se v imenu Gasilske zveze Slovenije, Sa-Ša gasilske zveze in družbe Golte Marketing zahvalili za sponzorstvo in sodelovanje pri organizaciji in podpori prireditve. O pomenu teh srečanj na državni ravni je spregovoril in čestital vsem udeležencem ter najboljšim smučarjem predsednik sveta Sa-Ša gasilske zveze Brane Verk. Medalje in pokale so poleg njega podelili še Franci Rančigaj, preds. NO GZS, Janko Žunter, predsednik GZ Zgornje Savinjske doline, in Boris Lambizer iz PGD Lokovica v funkciji regijskega poveljnika Savinjsko-Šaleške regije.

Nekatera gasilska društva gojijo smučarski šport in zmagujejo

Na 5. državnem tekmovanju so bile ekipno dosegene uvrstitve: 1. PGD Prebold, 2. PGD Zgornji

Tuhinj, 3. PGD Solčava, 4. PGD Kottlje, 5. PGD Lom pod Storžičem. Hkrati ob tem tekmovanju je bilo izvedeno tudi 13. smučarsko tekmovanje gasilk in gasilcev Savinjsko-Šaleške regije, ki se ga je udeležilo okrog 40 gasilcev iz 9 društev. Najboljše uvrščene ekipe so bile PGD Prebold, PGD Solčava, PGD Matke in PGD Bevče pri Velenju. »Priznanja za

JOŽE MIKLAVC

dobre uvrstitve in sodelovanje so si zaslužili tudi vsi drugi,« je bil mnenja Lokovičan Boris Lambizer, ki obžaluje, da se je srečanja udeležilo malo gasilcev iz Šaleške doline, bistveno manj kot npr. minuli prejšnji sezoni.

Ni dvoma, naši gasilci smučajo v velikem slogu.

Foto Jože Miklavc

Poveljnik Sa-Ša gasilske regije Boris Lambizer iz Lokovice ob podelitvi medalj najboljši ekipi PGD Solčava

Foto Jože Miklavc

Med najboljšimi smučarji gasilci tudi veliko iz naše Savinjsko-Šaleške regije

Foto Jože Miklavc

VRTEC

Skrb za živali pozimi

ŠPELA BOŽIČ

Uspešno smo zakorakali v novo leto. Ker pa zaenkrat nimamo snega, da bi uživali v zimskih radostih, smo se odločili, da več pozornosti in časa namenimo skrbi za živali pozimi.

Veliko smo se pogovarjali o pomembnosti lovcev za divje živali in kako lahko sami pomagamo živalim pozimi. S pomočjo različne literature in aplikacij smo se seznanili z načinom življenja živali pozimi. Spoznali smo, da nekatere živali pozimi živijo tako kot vse leto, nekatere živali dremajo, medtem ko jo nekatere v celoti prespijo v svojih brlogih. Seveda ne smemo pozabiti tudi na ptice. Seznanili smo se z različnimi vrstami ptic in se večkrat odpravili na sprehod do gozdne učilnice v Gaberkah. Tam so označena različna drevesa, ki jih bomo opazovali tekom šolskega leta. Na teh drevsih smo opazili tudi več različnih ptičjih hišic in prav zato se tam vsak dan zadržujejo ptice. Ogleдали smo si vse hišice in se odločili, da si v vrtcu izdelamo svojo. V to ptičjo hišico bomo nasuli semena in tako pomagali pticam preživeti zimo. Seveda ob vsem skupaj ne smemo pozabiti na domače živali, ki prav tako potrebujejo svežo vodo in hrano ter primerno oskrbo.

Foto Špela Božič

Lutka kot tretja oseba v skupini

JASMINA STROPNIK

Kulturnem domu v Šoštanju in z njimi popestrimo vrtčevsko dopoldne otrokom drugega starostnega obdobja. Za otroke prvega starostnega obdobja predstave izvedemo v večnamenskem prostoru vrtca. Otroci ob teh predstavah uživajo in odhajajo

domov z lepimi, pozitivnimi vtisi. In zagotovo se vsakemu izmed njih kakšen lik še posebej vtisne v spomin.

Vzgojitelji pri svojem delu v skupini velikokrat pokličemo na pomoč prav posebno bitje ali osebo, ki nam pomaga izboljšati vzdušje v sami skupini, premagovati težave in reševati konflikte na prav poseben način. Govorim o lutki, ki je pri našem delu nepogrešljiv pripomoček. Zakaj izberemo prav lutko?

Otroci se veliko lažje pogovarjajo z lutko, ji zaupajo, ker je majhna tako kot oni in jo zato dojemajo kot sebi enakovredno. Res je, da je največkrat vodena s strani odrasle osebe, vendar jo otroci ob dobri animaciji doživljajo kot samostojno živo bitje. Preko lutke se otroci lažje izrazijo, zato jo velikokrat ponudimo otroku in mu tako damo možnost, da lutki sam vdahne življenje. Z njo pri otroku vplivamo tudi na dvig samozavesti in pozitiven občutek lastne vrednosti, izboljšamo otrokovo komunikacijo in izražanje, saj otrok z njo tvori aktiven dialog in tako znotraj pogovora širi besedni zaklad in se uči bontona. Preko igre z lutko razvija svojo domišljijo in sposobnost koncentracije ter improvizacije. Velikokrat je lutka odlično motivacijsko sredstvo. Preko nje otrokom predajamo sporočila, ki se jim mnogo bolj vtisnejo v spomin, saj lutka zanje predstavlja avtoriteto. V vrtcu otroci lutke tudi izdelujejo in tako razvijajo svojo kreativnost in ustvarjalnost.

Strokovne delavke vsako leto pripravimo nekaj lutkovnih oz. gledaliških predstav, ki jih izvedemo v

Foto arhiv Vrtca Šoštanj

Foto arhiv Vrtca Šoštanj

Moja domovina in moj dom

V mesecu januarju, preden smo pospravili stare koledarje, smo pregledali slike na njih in jih izrezali. Pri ogledovanju smo ugotovili, da so med njimi zanimivosti Slovenije. Zato smo se v vrtcu, v skupini otrok, starih od 2 do 3 let, odločili, da se bomo pogovarjali o naši domovini in spoznali vse, kar je značilno zanjo.

Otroci so v vrtec prinesli slike simbolov naše domovine Slovenije. Ogledovali smo si jih, poimenovali in se o njih pogovarjali. Raziskovali smo tudi kraj, kjer stoji naš vrtec, na sprehodih po mestu opazovali hiše in zgradbe ter se pogovarjali, kaj vse se je v njih dogajalo v preteklosti in kaj se sedaj. Naštevali smo kraje, kjer so otroci doma, in z gradniki gradili hiše in domove za lutke in živali.

Spoznavali smo tudi slovenski jezik in veliko informacij o naši domovini našli v knjigah. Ogledovali smo si ilustracije pravljic slovenskih avtorjev, poslušali zgodbe, izštevance in pesmi, obiskali smo tudi knjižnico. Nekateri otroci so bili v knjižnici prvič. Čudili so se visokim policam, naloženim s knjigami. Najbolj jim je bil všeč oddelek za predšolske otroke, kjer so si lahko ogledovali njim že znane in tudi nove knjige. Knjižničarka jim je

predstavila knjigo Muca Copatarica, izposodili pa smo si še nekaj del slovenskih avtorjev. »Knjižnico« smo se igrali tudi v vrtcu. Ker imamo v igralnici veliko knjig, smo jih naložili na mize. Vsak je dobil izkaznico in vrečko za shranjevanje knjig. Otroci so si jih ogledovali in tudi izposojali. Ugotavljali so, da

Foto arhiv Vrtača Šoštanj

S kolesom, avtom ali peš v vrtec rad/a greš

V mesecu januarju so otroci iz enote Urška v Topolšici spoznavali vozila in promet (kaj je promet, kaj počnemo v njem, kdo vse so

udeleženci prometa, katera prometna sredstva poznamo).

Podrobno smo spoznavali prometne znake in utjevali pojme, kot so: levo, desno, naprej in nazaj. Poleg tega, da smo spoznali različne vrste prometa, smo največji poudarek namenili pridobivanju veččin, povezanih s prometno varnostjo pri prečkanju ceste. Tudi v igralnici smo s pomočjo kock in vozil oblikovali pravi mestni promet, s katerim smo si popestrili dopoldanske dejavnosti. Prav tako smo oblikovali plakat, na katerega smo nalepili papirnato cesto in

različna vozila. Kadar nam je dopuščalo vreme, smo se zelo radi preizkusili v vožnji s tricikli in skiroji na asfaltni površini pred vrtcem. Bili smo tudi v gasilskem domu v Topolšici, kjer smo si lahko ogledali gasilska vozila in zaščitno opremo, ki jo potrebujejo gasilci pri svojem delu. Ker pa zelo radi hodimo na sprehode, se bomo poleg spoštovanja cestnoprometnih predpisov potrudili, da bo naša pot vedno varna.

Foto Anja Namar

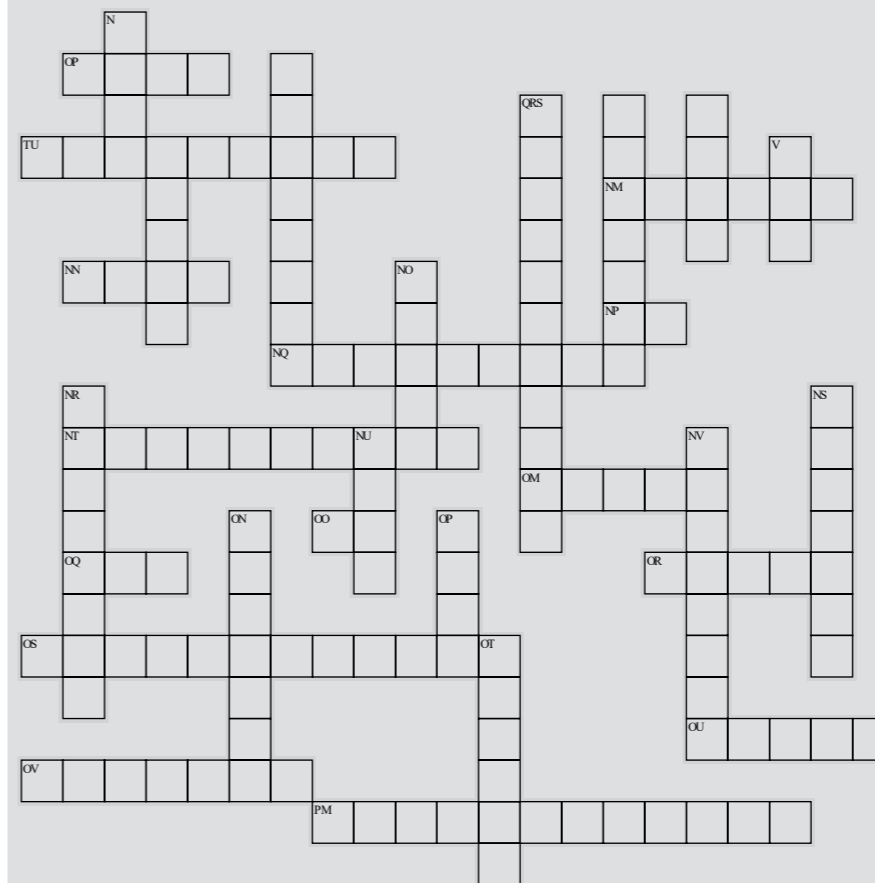
DAMJANA SEČKI

so knjige vir informacij, saj lahko v njih odkrijemo veliko zanimivega. Med obiskom v knjižnici in igro so se seznanjali tudi s tem, kako moramo s knjigami ravnati.

ALEKSANDRA STROPNIK

RAZVEDRILO

AMADEJA KOMPREG BERCE

VODORAVNO

2. Ameriški filmski igralec (Johnny)
7. Grelnik, ogrevalnik
10. Osoljena voda
11. Mehanično urjenje
13. Katja Tratnik
14. Država med Panamo in Nikaragvo (San Jose)
17. Vesoljsko letalo
20. Naskok, napad

22. Demi Moore
24. Trsno steblo
25. Starogrški graditelj
26. Sorta češnje
28. Ime prebivalca po kraju
29. Pripadnik
30. Nagnjenost h kriminalu

		3	5	9		2		
6		8					1	9
			2	6			4	
4				8	3	9		
8		1				3		
	5		1				2	8
			8		6			2
	1			7			3	
2	8				9			7

NAVPIČNO

1. Slovenski slikar (Nikolaj)
3. Nekovinski delec v kovinski osnovi
4. Izbiralec, odbiralec
5. Nauk o atomih
6. Malajska blaznost
8. Košček kremenca iz terciarja
9. Nordijski izraz za smuči
12. Slovensko-hrvaški polotok
15. Pripadnik krščanske vere
16. Kovina za letalske dele
18. Glavno mesto Peruja
19. Delanje raskave površine
21. Intriga
23. Vojaški oklepnik s topovsko cevjo
27. Kruh iz ajdove moke

Šale

»Mami, mami, zakaj ima oči tako malo las?«
 »Zato, ker veliko razmišlja!«
 »Zakaj jih imaš pa ti potem tako veliko?«
 »Tiho bodi pa jej!«

***

»No, zdaj, ko si postal polnoleten, lahko kot dva moža skupaj priževa eno cigareto,« pravi oče sinu.
 »Ne, hvala, oče, kaditi sem nehal že pred štirimi leti.«

Poveljnik gasilcev vstopi v prostor, kjer gasilci preživljajo dežurstvo.

Vsem se nasmehne, si skuha kavo in jo počasi srka.
 Ko ga gasilci presenečeno vprašajo, kaj se dogaja, jim poveljnik odgovori: »Fantje, prav počasi se zmigajte, davčna uprava gori!«

***

»Ata, se spominjaš tiste kitajske vaze, ki se je pri nas prenašala iz roda v rod?«
 »Ja, kaj je z njo?«
 »Naslednji rod je ne bo videl.«

Mladega duhovnika pošljejo na redko naseljeno Kočevsko, kjer je zelo osamljen. Po letu dni se odloči za obisk starega župnika, ki prav tako živi v divjini, da najde pri njem tolažbo in spodbudo.

»Kaj vam pomaga zdržati v tej samoti?«
 »Maša in dva martinija dnevno,« odgovori župnik. »Bi spili kozarček z mano?«
 »Z veseljem, zelo rad.«
 Župnik se obrne proti kuhinji in zavpije: »Maša, zmešaj nama dva martinija!«

... Prišel bo svet' Mihel ...

... Prot' novemu letu ...

... Češnje zorijo ...

... Prišla bo pomlad zelena ...

OSREDNJA SLOVESNOST OB PRAZNIKU KULTURE

ŠTIRJE LETNI ČASI

Kulturni dom Šoštanj,
četrtek, 6. februarja 2020, ob 19.00

Sodelujejo:

Folklorna skupina Oglarji Šoštanj z gosti:
učenci Folklorne skupine Lepi kamen

OŠ KDK Šoštanj,

MoPZ KUD Ravne Šoštanj,

folklorna skupina Lintvar iz Šentjurja.

Program pripravil: Bogomir Brložnik

Govornik večera: Kajetan Čop

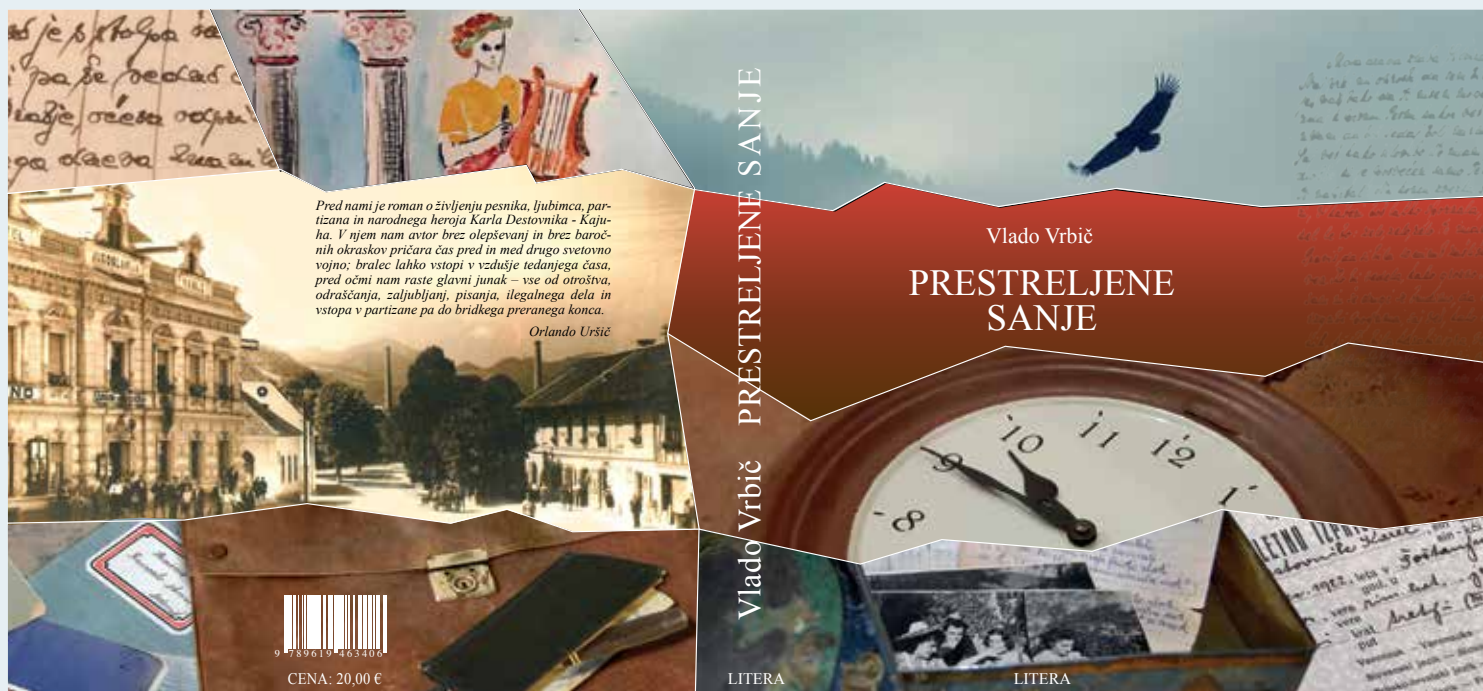
Povezuje: mag. Milojka B. Komprej
Kulturno vabljeni!

Zavod za kulturo Šoštanj

Spomin na Kajuha bomo tokrat obeležili s knjigo.

Spomin na Karla Destovnika - Kajuha živi v novem romanu avtorja in skrbnika njegovega spomina Vlada Vrbiča. Roman o pesniku PRESTRELJENE SANJE je izšel pri založbi Litera Maribor januarja 2020. V Šoštanju, pesnikovem rojstnem kraju, bo predstavljen prvič.

Pred nami je roman o življenju pesnika, ljubimca, partizana in narodnega heroja Karla Destovnika - Kajuha. V njem nam avtor brez olepševanj in brez baročnih okraskov pričara čas pred in med drugo svetovno vojno; bralec lahko vstopi v vzdušje tedanjega časa, pred očmi nam raste glavni junak – vse od otroštva, odrasčanja, zaljubljanj, pisanja, ilegalnega dela in vstopa v partizane pa do bridkega preranega konca.

Orlando Uršič

Vlado Vrbič

PRESTRELJENE
SANJE

CENA: 20,00 €

LITERA

LITERA

Kulturni dom Šoštanj, ponedeljek, 24. februarja 2020, ob 18.00

Pogovor z avtorjem romana Vladom Vrbičem in gosti bo vodila mag. Milojka B. Komprej.

VABI Občina Šoštanj